

важливим науковим та практичним завданням як на міжнародному рівні, так і у вітчизняному законодавстві. Визначення повітряного перевізника закріплено в ПК, Правилах повітряних перевезень вантажів [4], Правилах повітряних перевезень пасажирів і багажу [5].

Отже, на мою думку, договір перевезення займає в системі транспортних договорів домінуюче становище, є як би базовим договором, оскільки саме цей договір виконує основні завдання пов'язані з переміщенням матеріальних цінностей, сприяє виконанню зобов'язань з доставкою продукції споживачеві.

Література

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №№ 40-44. – Ст. 356.
2. Повітряний кодекс України від 04.03.1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 25. – Ст. 274.
3. Проект Повітряного кодексу України № 2373 від 13.06.2008 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua.
4. Правила повітряних перевезень вантажів: затверджені наказом Державної служби України з нагляду за забезпеченням безпеки авіації № 186 від 14.03.2006 р. // Офіційний вісник України від 05.07.2006. – № 25. – Ст. 262.
5. Правила повітряних перевезень пасажирів і багажу: затверджені наказом Державної служби України з нагляду за забезпеченням безпеки авіації від 14.03.2006 р. № 187 // Офіційний вісник України від 05.07.2006. – № 25. – Ст. 285.

УДК 347

Штрімайтис С. В., студент,
Юридичний факультет,
Тернопільський національний економічний університет, м. Тернопіль
Науковий керівник: Слома В. М., к.ю.н., доцент

ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ ОСОБИСТИХ НЕМАЙНОВИХ ПРАВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

Відповідно до ст. 3 Конституції України людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Розділ II Конституції України присвячений правам, свободам та обов'язкам людини і громадянина. Подальше закріплення особисті немайнові права одержали у нормах цивільного права. Так, відповідно до ст. 269 ЦК України особисті немайнові права належать кожній фізичній особі від народження або за законом. Особисті немайнові права фізичної особи не мають економічного

змісту. Особисті немайнові права тісно пов'язані з фізичною особою. Фізична особа не може відмовитися від особистих немайнових прав, а також не може бути позбавлена цих прав. Особистими немайновими правами фізична особа володіє довічно.

В. В. Басюк розглядає особисте немайнове право фізичних як суб'єктивне цивільне право, яке за своїм змістом тісно та нерозривно пов'язане із особою-носієм, не має економічної природи походження та економічного змісту, а також спрямоване на задоволення фізичних (біологічних), духовних, моральних, культурних, соціальних чи інших нематеріальних потреб (інтересу), об'єктом якого є особисте немайнове благо [1, с. 198]

Зміст особистого немайнового права становить можливість фізичної особи вільно, на власний розсуд визначати свою поведінку у сфері свого приватного життя (ст. 271 ЦК України).

ЦК України поділяє особисті немайнові права фізичних осіб на такі групи:

1) особисті немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи (Глава 21 ЦК України);

2) особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття фізичної особи (Глава 22 ЦК України).

Стаття 270 ЦК України встановлює, що відповідно до Конституції України фізична особа має право на життя, право на охорону здоров'я, право на безпечне для життя і здоров'я довкілля, право на свободу та особисту недоторканність, право на недоторканність особистого і сімейного життя, право на повагу до гідності та честі, право на таємницю листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції, право на недоторканність житла, право на вільний вибір місця проживання та на свободу пересування, право на свободу літературної, художньої, наукової і технічної творчості.

Кодексом та іншим законом можуть бути передбачені й інші особисті немайнові права фізичної особи. Перелік особистих немайнових прав, які встановлені Конституцією України, Кодексом та іншим законом, не є вичерпним.

У юридичній літературі особисті немайнові права фізичних осіб класифікуються за різними підставами.

Р. О. Стефанчук вказує, що система особистих немайнових прав включає в себе як універсальні (загальні) особисті немайнові права (які носять базовий характер та наділені універсальністю, тобто належать всім без виключення фізичним особам), так і окремі (спеціальні) особисті немайнові права (якими наділені лише окремі фізичні особи, внаслідок виконання ними певних діянь (поведінки), яка виділяється суспільством, як соціально цінна, або внаслідок спеціального правового статусу

(правового модусу) цієї фізичної особи, або іншими обставинами, що прямо передбачені законом [4, с. 148].

М. А. Гора зазначає, що особисті немайнові права можна також поділити на дві групи в залежності від того, чи передбачає механізм їх реалізації обов'язок зобов'язаних осіб виконати певні дії, завдяки яким реалізація уповноваженою особою своїх прав стає можливою (позитивний обов'язок, а право, відповідно, має позитивний зміст), або тільки обов'язок утримуватись від дій, які можуть призвести до унеможливлення реалізації, порушення прав уповноваженої особи (негативний обов'язок, негативний зміст права) [2, с. 80].

Більшість науковців, класифікуючи особисті немайнові права, застосовують такий критерій, як цільова спрямованість особистих немайнових прав або взагалі розмежування відбувається без будь-яких критеріїв. Виокремлюють такі види особистих немайнових прав: 1) права, спрямовані на індивідуалізацію особи, тобто індивідуалізують особу в суспільстві; 2) права, що забезпечують фізичну недоторканність особи; 3) права, спрямовані на забезпечення недоторканності внутрішнього світу; 4) права, спрямовані на автономне існування особи; 5) права, що забезпечують недоторканність особистого життя громадян; 6) права, спрямовані на особисту недоторканність, свободу, на життя та здоров'я; 7) права на нематеріальні блага, втілені в самій особі; 8) права захисту від протиправного втручання у сферу приватного життя; 9) права на охорону інтелектуальної та іншої діяльності; 10) права, що сприяють всебічному розвитку особистості; 11) права на свободу творчості [3, с. 220].

Вивчення видів особистих немайнових прав не вичерпується даною роботою та буде предметом подальших наукових досліджень.

Література

1. Басюк В. В. Теоретико-правові та практично-прикладні аспекти правового регулювання особистих немайнових прав в Україні / В. В. Басюк // Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького. – 2013. – № 7. – С. 195-199 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://visnyk.iful.edu.ua>

2. Гора М. А. Класифікація особистих немайнових прав фізичних осіб / М. А. Гора // Порівняльно-аналітичне право. – 2014. – № 7. – С. 78-81 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pap.in.ua>

3. Мікуліна М. Особисті немайнові права фізичних осіб: мозаїка класифікацій / М. Мікуліна // Право України. – 2011. – № 1. – С. 216-221 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>

4. Стефанчук Р. О. Загальнотеоретичні проблеми поняття та системи особистих немайнових прав фізичних осіб у цивільному праві України / Р. О. Стефанчук. – Хмельницький: Вид-во Хмельницьк. ун-ту управління та права, 2006. – 170 с.